

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Park bij villa Quitmann

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Park bij villa Quitmann

Titel:	Park bij villa Quitmann
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Zaventem
Deelgemeente:	Zaventem
Bron:	Schepping: 2013-06-23 Bijwerken: 2018-12-06 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134151
Coördinaten:	Breedte: 4.46560622707 Lengte: 50.8874751051

Primaire tekst

Park rond gemeentehuis, circa 3 hectare, samenvoeging van drie afzonderlijke eigendommen, deels een landschappelijk park, aangelegd rond een in 1896 gebouwde neoclassicistische kasteelvilla.

Het park rond het huidige gemeentehuis van Zaventem ontstond uit de samenvoeging van drie aparte eigendommen. Het huidige gemeentehuis zelf werd in 1896 als privéwoning gebouwd door de industrieel Herman Quitmann. Quitmann, van Duitse afkomst, was één van de eigenaars van de nabijgelegen, in 1852 opgerichte 'Tannerie & Maroquinerie Belges'. Het was een vrij imposante villa – een hoog en vooruitspringend centraal volume van drie bouwlagen en drie traveeën onder een schilddak en lagere, symmetrisch uitgewerkte aanbouwen langs weerszijden en de achterzijde van het hoofdvolume – maar voor een tijd waarin het eclecticisme hoogtij vierde nogal aan de sobere kant – witgepleisterd met kordonlijsten, hoekpilasters en daklijstconsooltjes als enige versiering. De villa, die nadien ettelijke malen werd verbouwd, vormde het middelpunt van een 'lusttuin' van 1,5 hectare. De ommuurde moes- en fruittuin met serres en een grote tuinierswoning werd aangelegd in het zuidelijke gedeelte van het landgoed, tegen de spoorweg Brussel-Luik aan. Het ontsluitingspatroon moet min of meer een '8' geweest zijn, met de villa op het snijpunt van de twee lussen, de lus ten oosten van de villa verbonden met de twee toegangen aan de Diegemstraat. Het cirkelvormige muurtje van breukstenen op een heuveltje ten zuiden van de villa, is zonder twijfel de fundering van een lang verdwenen paviljoen. Van de oorspronkelijke beplanting zijn nog een tiental bomen overgebleven: platanen (*Platanus x hispanica*), witte paardenkastanjes (*Aesculus hippocastanum*), een hemelboom (*Ailanthus altissima*) en een zilveresdoorn (*Acer saccharinum*).

In 1921 werd het goed verkocht aan Herman Feldheim, eveneens van Duitse afkomst en één van de patroons van de 'Tannerie'. De villa onderging enkele oppervlakkige wijzigingen (o.m. toevoeging van veranda's aan de voorzijde). Een tweede generatie bomen kan met het bewind van Feldheim verbonden worden, met name diverse platanen, witte paardenkastanjes, Noorse en vederesdoorns (*Acer platanoides*, *A. negundo*), Krim- en zilverlinde (*Tilia tomentosa*, *T. x euchlora*), en een Osaka vingeresdoorn, cultivar (*Acer palmatum* 'Osakazuki').

Op een aanpalend perceel van nog geen 40 are liet één van Quitmanns bedienden, Emile Potten, in hetzelfde jaar een veel bescheidener villa optrekken – een eengezinswoning met een souterrain, twee hoge bouwlagen en een dakverdieping. De slankheid van het gebouw wordt nog geaccentueerd door een ingediepte travee aan de straatzijde. In 1933, na de dood van Emile Potten, kocht Feldheim de villa, vermoedelijk voor een van zijn zonen. Aan de tuinzijde werd een modernistisch balkonterras met pergola toegevoegd en in de achterliggende tuin verschenen een aantal constructies van breuksteen, zoals pergola's (waarvan alleen de zuilen bewaard zijn); een halfronde, door geschoren taxus beschutte zitbank; een ondiep, rechthoekig stenen bekken,

vermoedelijk ooit met water en waterlelies. Inspiratie uit de 'Nouveau Jardin Pittoresque' (een Belgische beweging die een belangrijke invloed uitoefende op de tuinaanleg tijdens het interbellum) is voelbaar aanwezig.

Een derde eigendom, ten noorden van de villa van Potten, tegen de Desmedtstraat aan, is een 'lusttuin' van 67,5 are, die in 1903 werd aangelegd door advocaat Léon Meysmans. Het bijbehorende 'kasteel' aan de Desmedtstraat en een zeshoekig tuinpaviljoentje zijn verdwenen, maar twee beplantingsheuveltjes en enkele oudere bomen – onder meer zwarte walnoot (*Juglans nigra*), een Amerikaanse tulpenboom (*Liriodendron tulipifera*) en een zeldzame cultivar van een gewone es met lijnvormige blaadjes (*Fraxinus excelsior* 'Asplenifolia') – geven een idee van de oorspronkelijke aanleg. Na de overname van de drie eigendommen door de gemeente en de installatie van het gemeentehuis in de villa van Quitmann, werden de tuinen tot één geheel van bijna 3 hectare versmolten

Merkwaardige bomen (opname 1 augustus 2003)

Het cijfer in vet geeft de stamomtrek in centimeters weer. De omtrek wordt standaard gemeten op 150cm hoogte.

- 21. Osaka vingeresdoorn, cultivar (*Acer palmatum* 'Osakazuki') **146**
- 47. eenbladige es (*Fraxinus excelsior* 'Diversifolia') **171** – opvallend dunne onderstam
- 53. zilveresdoorn (*Acer saccharinum*) **393**
- 55. zomerlinde met ingesneden blad (*Tilia platyphyllos* 'Laciniata') **223**
- 63. gewone es met lijnvormige blaadjes (*Fraxinus excelsior* 'Asplenifolia') **191**

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2009

Titel Text: Park Feldheim

Grafische documenten

Pittoreske zitbank in het park Feldheim (Pauwels, Oswald, 17-02-2009, ©Vlaamse Gemeenschap)

De villa van Herman Quitmann, gebouwd in 1896, nu gemeentehuis (Deneef, Roger, 17-02-2009, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oudste kadastrale legger 212 Zaventem, art. 1330, art. 1333, art. 1568 en art. 1859.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschets Zaventem 1897 nr. 9.

VANNOPPEN H., *De geschiedenis van Zaventem, de industriegemeente van Midden-Brabant*, Zaventem, Gemeentelijke Culturele Raad, 1981, p. 411-414.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/127137>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/216205>

Beknopte karakterisering

Datering: eerste helft 20ste eeuw, interbellum, vierde kwart 19de eeuw

Typologie: directeurswoningen, tuin- en parkbeplantingen, villa's (bouwkundig erfgoed), waterbekkens, zitbanken